WWF Suomi
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh (09) 7740 100
wwf.fi
panda.org

Ympäristövaliokunnalle 12.05.2026

Viite: VNS 3/2026 vp

Asia: WWF Suomen kirjallinen lausunto valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027–2030

WWF kiittää mahdollisuudesta lausua tässä asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Suomi on sitoutunut Pariisin ilmastosopimukseen ja luontokadon pysäyttämiseen. Vesistöjemme on oltava hyvässä tilassa vuoteen 2027 mennessä. Meidän tulisi pysäyttää luontokato sekä toteuttaa merkittävällä pinta-alalla ennallistamistoimenpiteitä vuoteen 2030 mennessä. Ilmastolaki edellyttää, että Suomen tulisi olla hiilineutraali vuonna 2035.

Sitoumusten täyttämiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi ei ole enää käytettävissä paljon aikaa. Kehysriihi kattaa suunnittelujakson 2027-2030, jonka aikana Suomen tulisi sitoumustensa mukaisesti pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon tila elpymisuralle. Elinvoimainen luonto on myös kestävän talouden perusta. Silti panostukset ympäristöön ja luontoon loistavat poissaolollaan julkisen talouden suunnitelmassa. Sanaa ennallistaminen ei tekstissä edes mainita.

Valtioneuvoston tilannekuva ilmastonmuutoksen vaikutuksista Suomeen ei kuulosta olevan ajan tasalla. Eurooppa on maapallon nopeimmin lämpenevä maanosa. Uutiset kertovat parhaillaan kuivuuden tuottamista seurauksista mm. vesien korkeudelle ja pohjavesille Suomessa. Valtioneuvosto kuitenkin kirjaa ympäripyöreästi niin kuin ilmastonmuutos olisi asia kaukana tulevaisuudessa (selonteon kohta julkisen talouden kestävyys 1.3. s.9)

"Menneen kehityksen valossa Suomeen ei kohdistu julkisen talouden suunnitelman kattavina vuosina merkittäviä ilmastoon liittyviä suoria riskejä, mutta pitkällä aikavälillä epäsuorien riskien realisoitumista ei voida sulkea pois."

Suomen kestävän tulevaisuuden peruspilareita ovat irrottautuminen fossiilisista polttoaineista, puhdas ja elinvoimainen luonto sekä näitä tukevat taloudelliset ohjauskeinot.

Budjettivaltaa on käytettävä perustuslain mukaisesti

Julkisella vallalla on perustuslaillinen velvollisuus turvata perusoikeuksien toteutuminen (PL 22 §), ja valtion talouden suunnittelu on keskeinen väline tämän velvoitteen täyttämisessä. Perusoikeussäännökset on otettava huomioon eduskunnan budjettivallan käytössä (HE 309/1999 vp. s.28). **Ympäristön säilyminen elinkelpoisena on edellytys muiden perusoikeuksien toteutumiselle (HE 309/1999 vp. s.20)**. Siksi valtion taloudenhoidossa tulee erityisesti turvata ympäristöperusoikeuden asianmukainen toteutuminen.

Ympäristöperusoikeus vaatii riittävien varojen osoittamista esimerkiksi ennallistamiseen, luonnonsuojeluun sekä ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen. **Lisäksi ympäristöperusoikeuden asianmukainen turvaaminen edellyttää ympäristölle haitallisten tukien poistamista, sillä niiden voidaan katsoa loukkaavan velvollisuutta perusoikeuksien turvaamiseen.**

Ympäristölle haitallisten tukien alasajo on erityisen selkeästi perustuslaillinen kysymys nykytilanteessa, jossa valtiontalouteen kohdistuu tiukka ”velkajarrun”. **WWF toivoo, että ympäristövaliokunta lausunnossaan nostaisi aiheuttaja maksaa -periaatetta ilmentävien taloudellisten ohjauskeinojen käyttöönottoa sekä luopumista ympäristölle haitallisista tuista.** Näin parannetaan paitsi ympäristön, myös talouden tilaa.

Aiheuttaja maksaa -periaatetta voidaan edistää haitallisen tukien alasajo ohella välittömästi myös näillä toimenpiteillä:

- Maankäytön muutosmaksun käyttöönotto
- Biomassan teollisen polton verotuksen käynnistäminen
- Fossiilisten polttoaineiden CO2-pohjaisten verojen korottaminen

WWF pyytää, että valiokunta toteaisi lausunnossaan tarpeen lisätä suunnittelujaksolla suojelua ja ennallistamista tukevien vapaaehtoisten Helmi-, METSO-, Nousu- ja Ahti-ohjelmien rahoitusta.

Pyydämme, että valiokunta lausunnossaan huomauttaa, että julkisen talouden suunnitelmassa ei ole esitetty, kuinka Suomi täyttää Pariisin ilmastosopimuksen rahoitusta koskevat velvoitteet eikä myöskään käy ilmi, miten Suomi osaltaan täyttää YK:n luontosopimuksen Kunming-Montreal tavoitteiden mukaisen tuen kehitysmaille sopimuksen toimeenpanoon. Suomen tulee merkittävästi lisätä kansainvälistä biodiversiteettirahoitustaan.

Muistutamme lisäksi, että osana vastuullista talouspolitiikka hallituksen tulee ryhtyä tehokkaisiin toimiin Suomen nielualijäämän korjaamiseksi. Näitä toimia on mm.

- ikä- ja järeysvaatimusten palauttaminen metsälakiin
- jatkuvaan kasvatukseen siirtyminen metsähallituksen turvemailla

LULUCF-asetuksen 1. velvoitekauden (2021–2025) aikana kertynyt kansallinen nielualijäämä on suuruusluokkaa 100 Mt CO2e. Luvut tarkentuvat vuonna 2027. Nielualijäämällä voi olla hyvin merkittäviä vaikutuksia valtiontalouteen. 50 euron yksikköhinnalla 100 megatonnin hinta olisi noin 5 miljardia euroa. Nykyisillä politiikkatoimilla nieluvajeen ennakoidaan kasvavan entisestään myös 2. velvoitekaudella (2026–2030).

Alla lyhyesti eräiden hallituksen toimien arviointia

Puhtaan siirtymän vauhdittamista tukevat toimet

- Jäteveron veropohjan laajentaminen.
- Nollapäästöisten työsuhdeautojen verotuen jatkaminen vuoteen 2029 saakka.

Puhdasta siirtymää hidastavia toimia:

- Maatalouden energiaveron palautuksen kasvattaminen vuodelta 2027. Tämä toimi alentaa fossiilisten polttoaineiden käytön kustannuksia suhteessa kestäviin vaihtoehtoihin.
- Dieselin valmisteveron palautusjärjestelmän (ns “ammattidiesel”) luominen raskaalle liikenteelle vuodelle 2028. Tämä toimi alentaa fossiilisten polttoaineiden käytön kustannuksia suhteessa kestäviin vaihtoehtoihin.
- Ajoneuvoveron kevennys vanhoille polttomoottoriautoille. Tämä toimi alentaa polttomoottoriautojen hintaa suhteessa sähköautoihin, mikä hidastaa tieliikenteen sähköistämistä.

Liikennepolttoaineiden päästökauppa (ETS2)

Liikennepolttoaineiden päästökaupan piti direktiivin mukaan alun perin tulla voimaan vuoden 2027 alusta. Syksyllä 2026 päätettiin EU-tasolla käyttöönoton lykkäämisestä vuoden 2028 alkuun. Päästökaupan myötä valtion tulot kasvavat, mutta niiden käyttö on pääasiassa sidottu sosiaaliseen ilmastorahastoon (SCF). Voimassa olevien päätöksen mukaan Suomen tulee hoitaa rahoitusvastuunsa sosiaaliseen ilmastorahastoon jo vuodesta 2027 alkaen, vaikka päästökaupan tuloja alkaa kertyä vasta vuonna 2028.

Hallitus on tehnyt hyvin merkittäviä liikenteen fossiilisten polttoaineiden verotuksen keventämistoimia, joita alun perin perusteltiin muun muassa sillä, että tulevan päästökaupan hinnankorotusta kompensoidaan. WWF:n arvio tämän hetken EU-tason ilmastopoliittisesta keskustelusta on, että ETS2-päästökaupan käynnistyminen voi hyvinkin siirtyä kauemmaksi tulevaisuuteen. Tätä skenaariota ei WWF:n mielestä ole läheskään riittävästi huomioitu julkisen talouden suunnitelmassa.

WWF Suomi sr

Elina Erkkilä
Suojelujohtaja

Raija-Leena Ojanen
Oikeudellinen neuvonantaja

Lisätietoja: Raija-Leena Ojanen, raija-leena.ojanen@wwf.fi , p. 0505990232